

Notat

Dato: 18-08-2022

Konsekvenser af finansiering af merudgifter på Børne- og ungdomsudvalget og Voksen- og Plejeudvalget

1. Resumé

Dette notat gennemgår konsekvenserne af Økonomiudvalgets beslutning den 15. august 2022 om at budgetfordringerne i 2022 på Børne- og Ungdomsudvalget (BUU) og Voksen- og Plejeudvalget (VPU) dækkes af tillægsbevilling fra puljen til værn om serviceramme samt kassebeholdning i tilfælde af, at puljen ikke er tilstrækkelig.

Notatet gennemgår, at konsekvenserne af kassefinansiering er risiko for overskridelse af servicerammen, økonomisk ubalance, svækkede incitamentter til decentral økonomistyring, fagudvalgenes rolle og modstrid med økonomisk politik.

Notatet gennemgår, at VPU og BUU i maj opfølgningen, har indmeldt et merforbrug på serviceudgifterne i 2022 på hhv. 2,7 mio. kr. og 7 mio. kr., i alt 9,7 mio. kr. excl. Covid-19 udgifter og at brug af puljen til værn om servicerammen/kassefinansiering vil betyde en forventet overskridelse af servicerammen og et kassetræk i 2022. En del af merudgifterne vurderes at være varige, og i betragtning af balancen mellem indtægter og udgifter i overslagsårene i det tekniske budget, vil udfordringen med at sikre balance mellem indtægter og udgifter være endnu større.

2. Konsekvenser

Risiko for overskridelse af servicerammen

Norddjurs Kommune risikerer at forbruge mere end den tildelte ramme for serviceudgifter ved at lade kassen finansiere merforbruget. I så fald vil Norddjurs Kommune kunne blive ramt af en individuel og kollektiv sanktion, hvis kommunerne samlet set overskrider servicerammen i 2022.

Måden Norddjurs Kommune sikrer overholdelse af servicerammen er ved, at der ikke anvendes flere midler end der er afsat i det oprindelige budget for serviceudgifter. Hvis der sker overskridelser på dele af budgettet for serviceudgifterne, vil der skulle findes kompenserende reduktioner for fortsat at overholde rammen.

Der afsættes årligt en pulje til værn om servicerammen. I maj opfølgningen for 2022 forventes der at restere 2,8 mio. kr. Puljen var oprindeligt på 9,5 mio. kr. Såfremt Kommunalbestyrelsen på mødet den 21. august bevilger de yderligere midler fra midtvejsreguleringen vedr. Ukraine og PL, vil puljen være på 5,2 mio. kr. Hvis puljen anvendes til at finansiere merforbruget, vil puljen i 2022 være anvendt fuldt ud.

Sanktionen ved overskridelse af servicerammen afhænger af, hvorvidt kommunerne samlet set overskrider deres ramme. Siden indførelsen af sanktionslovgivningen har kommunerne samlet overholdt servicerammen. Hvis alle andre kommuner samlet set holder deres servicerammen, men der alligevel sker en overskridelse samlet og at dette alene kan tilskrives Norddjurs Kommune, vil Norddjurs Kommune blive ramt af en individuel sanktion på 60% af overskridelsen. De resterende 40% af Norddjurs Kommunes overskridelse vil blive fordelt kollektivt på samtlige kommuner efter befolkningstal¹.

Svækkede incitamenter til decentral økonomistyring

Kassefinansiering af merforbrug kan være med til at svække incitamenterne til decentral økonomistyring. Kommunens aftalestyring giver det enkelte aftaleholder frihed til selv at disponere budgettet under ansvar for, at det samlede budget overholdes². Det skyldes ønsket om at fokusere på resultatet af den kommunale opgaveløsning og give den enkelte aftaleholder størst mulig frihed.

Ved at give tillægsbevilling ved merforbrug risikerer man at skabe et incitament til uforsigtig økonomisk adfærd, når kompetence for at disponere og ansvar for at overholde sit budget ikke følges ad.

Fagudvalgenes rolle

Norddjurs Kommune har besluttet, at bevillingsniveauet er udvalgsniveauet, dog at serviceniveauet kun kan ændres af kommunalbestyrelsen³. Det betyder, at udvalget som udgangspunkt skal omprioritere inden for egen ramme for at dække merudgifter eller ved ønsker om nye aktiviteter. Den økonomiske politik angiver en række rangordnede principper til imødegåelse af tillægsbevillinger finansieret af kassen⁴.

I første omgang skal udvalget selv foretage omprioritering indenfor egen ramme (Princip 1). Dernæst vil der kunne søges finansiering i forbindelse med udefrakommende uforudsete udgifter i puljen til administrative ændringer. Udvalget afdrager evt. lånet (Princip 2). Endelig vil øvrige udvalg også kunne hæfte (Princip 3).

Delegering af bevillingsniveauet til fagudvalgene handler ligesom aftalestyringen på aftaleholderniveau om at give frihed til det enkelte udvalg til at prioritere indenfor eget område under ansvar for overholdelse af udvalgets samlede budget.

Modstrid med økonomisk politik

Den økonomiske politik samler en række af forskellige ulemper ved kassefinansiering af merforbrug beskrevet ovenfor i kravet om, at der som udgangspunkt ikke kan gives tillægsbevilling fra kassen i løbet af budgetåret. Hvis dette sker alligevel, vil det være i modstrid med den økonomiske politik, som kommunalbestyrelsen har vedtaget.

3. Økonomisk ubalance på Børne- og Ungdomsudvalget og Voksen- plejeudvalget

I budgetopfølgningen fra maj forventede BUU og VPU merudgifter på serviceområdet på henholdsvis 7,0 og 2,7 mio. kr, i alt 9,7 mio. kr. jf. tabel 1.

¹ [Budgetlov og sanktionsregler](#)

² Principper for aftalestyring – Vores Norddjurs, 2020

³ Bevillingsniveauer i Norddjurs Kommune, 1. januar 2020

⁴ Økonomisk politik, Norddjurs Kommune, 23. februar 2021

Tabel 1: Forventet merforbrug på drift på BUU og VPU 2022

	Maj-opfølgning			Ekstraord. juli-opfølgning		
	BUU	VPU	I alt	BUU	VPU	I alt
Merforbrug service	8,1	6	14,1	8,7	14,9	23,6
Besparelse vedtaget på BUU i juni				-0,8		
Covid19 kompensation	-1,1	-3,3	-4,4	-1	-3	-4
Pris- og lønregulering				-4,9	-6,4	-11,3
Merforbrug service (A)	7,0	2,7	9,7	2,0	5,5	7,5
Mer-/mindreforbrug udenfor service	-2,0	1,9	-0,1	-2,0	1,4	-0,6
Merforbrug, ialt (B)	5,0	4,6	9,6	0,0	6,9	6,9

Pulje til værn om servicerammen (C)
 (KB behandler i august bevilling, hvor pulje til værn om servicerammen tilføres 2,4 mio. kr. fra midtvejsreguleringen) 2,8 5,2
 Dækning af merforbrug fra Kassen (A-C) 6,9 2,3
 +=merudgifter/mindreindtægter, -=mindreudgifter/merindtægter

Tabel 1 viser merforbruget på BUU og VPU opdelt på serviceudgifter, ikke-serviceudgifter og i alt samt overskridelse af serviceramme og behovet for kassetræk som følge af ØK-beslutningen. Det blev derfor aftalt, at der skulle laves ekstraordinære budgetopfølgninger for de to udvalg i juli. BUU har behandlet den ekstraordinære opfølgning den 18. august, og VPU behandler den på mødet den 24. august. Der er i tabellen ovenfor vist hvad opfølgningen for juli viser.

Med udgangspunkt i den økonomiske politik blev BUU og VPU præsenteret for en række tiltag for at håndtere merforbruget. BUU tiltrådte en række forslag, der reducerer merforbruget med 0,8 mio. kr. i 2023, 3,0 mio. kr. i 2023-24 og 2,5 mio. kr. i 2025-26. VPU besluttede at bede den samlede kommunalbestyrelse tage stilling til finansieringen.

På Økonomiudvalgets møde den 15. august 2022 besluttede et flertal, at både BUU's og VPU's budgetudfordringer skal dækkes af tillægsbevilling fra puljen til værn om serviceramme samt kassebeholdning i tilfælde af, at puljen ikke er tilstrækkelig.

På mødet blev det også besluttet at fordele den statslige kompensation for Covid19-udgifter i 2022 og pris- og lønreguleringen i forbindelse med midtvejsregulering af kommuneaftalen for 2022. Skønnet for merudgifterne på BUU og VPU er samtidig blevet justeret op i den ekstraordinære opfølgning for juli.

Forventningen nu er derfor merudgifter på BUU og VPU på service på hhv. 2,0 mio. kr. og 5,5 mio. kr., i alt 7,5 mio. kr.

Merforbruget under BUU vedrører udgiftspres som følge af generelle prisstigninger på varer og tjenesteydelser samt pres på udgifter til segregeret specialundervisning, som følge af at andelen af elever med vidtrækkende specialundervisningsbehov er stigende til trods for et faldende børnetal i aldersgruppen. Hertil kommer ekstra udgifter på dagtilbudsområdet grundet flere børn i daginstitutioner og dagpleje. Endelig oplever

Myndighedsområdet en stigning i antallet af anbringelser samt enkelte særligt dyre anbringelsessager. En del af merforbrug under BUU forventes at række ind i 2023 og overslagsårene.

På VPU forventes en del af merforbruget at række ind i 2023 og overslagsårene. På Socialområdet gælder det særligt udgiftspresset som følge af særligt dyre enkeltsager samt en stigning i støttebehovet hos borgere i egne og eksterne botilbud og bostøttetilbud. På Sundheds- og Omsorgsområdet ventes udfordringerne omkring især rekruttering og fastholdelse af medarbejdere samt stigende antal sager og stigende priser på Visitation- og Hjælpeområdene også at række ind i de kommende budgetår.

Udover serviceområdet forventes der også merudgifter på ikke-serviceområdet på henholdsvis -2,0 mio. kr. på Børne- og Ungdomsudvalget og 1,4 mio. kr. på Voksen- og Plejeudvalget, i alt -0,6 mio. kr.

Mindreudgifterne på ikke-service under BUU's område vedrører øgede refusionsindtægter på særligt dyre enkeltsager. På VPU's område vedrører de den aktivitetsbestemte medfinansiering af sundhedsvæsenet samt mindre refusionsindtægter.

At der forventes mindreudgifter udenfor service kan ikke lette presset på kommunens samlede service-ramme. Men mindreudgifterne reducerer behovet for kassefinansiering.

Pris- og lønreguleringen er ikke nødvendigvis et udtryk for, at den fulde effekt af pris- og lønstigninger er indeholdt i det forventede forbrug for 2022. En række kontrakter bliver kun prisreguleret årligt.

Merforbruget, der er indmeldt, formodes også i overvejende grad at stamme fra mere varige ubalancer på BUU og VPU. Den umiddelbare håndtering af merforbruget ved at benytte puljen til værn om servicerammen og kassetræk løser ikke denne problemstilling. Som beskrevet ovenfor vil det enten betyde en udhulning af råderum/øget krav til tværgående budgetreduktioner eller yderligere kassetræk i fremtiden.